

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**GENEL KURUL
KARAR****METİN BİRDAL BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2014/15440

Karar Tarihi : 22/5/2019

Başkan : Zühtü ARSLAN
Başkanvekili : Engin YILDIRIM
Başkanvekili : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Recep KÖMÜRCÜ
Burhan ÜSTÜN
Hicabi DURSUN
Celal Mümtaz AKINCI
Muammer TOPAL
M. Emin KUZ
Kadir ÖZKAYA
Rıdvan GÜLEÇ
Recai AKYEL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Raportör : Yunus HEPER
Raportör Yrd. : Ceren Sedef EREN
Başvurucu : Metin BİRDAL

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, terör örgütüne üye olma suçundan mahkûmiyette daha önce bazı gösterilere katılmış olmanın delil olarak kullanılması nedeniyle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının; ana dilde savunma talebinin reddedilmesi ve esas hakkındaki mütalaya karşı savunmanın alınmaması nedenleriyle de adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 10/9/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir.

7. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

8. İkinci Bölüm tarafından 4/4/2019 tarihinde, niteliği itibarıyla Genel Kurul tarafından karara bağlanması gerekli görüldüğünden başvurunun Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 28. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca Genel Kurula sevkine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

9. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

10. Başvurucu 15/9/1992 doğumlu olup olayların meydana geldiği tarihte Ağrı'nın Doğubayazıt ilçesinde ikamet etmektedir.

11. Başvurucu; terör örgütüne üye olma, terör örgütü propagandası yapma, kamu malına zarar verme ve görevi yaptırmamak için direnme suçlarını işlediği gerekçesiyle bir gün gözaltında tutulduktan sonra 26/1/2011 tarihinde tutuklanmıştır. Cumhuriyet savcısı 18/5/2011 tarihli iddianamesi ile başvurunun anılan suçlardan cezalandırılmasını talep etmiştir.

12. İddia makamı esas hakkındaki mütalaasında başvurunun "*PKK terör örgütü Doğubayazıt Öz Savunma Birlikleri*" yapılanması eylem grubu içinde yer aldığı, terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde gerçekleştirilen ve terör örgütünce "*sivil itaatsizlik*" adı verilen bir dizi eyleme bizzat katıldığı, ayrıca bağlantılı olduğu diğer sanıklarla birlikte gençleri ve suça sürüklenen çocukları azmettirerek organize ettiği gerekçesiyle cezalandırılmasını talep etmiştir.

13. 10/8/2010 ve 24/8/2010 tarihli olaylar yönünden suç tarihinde başvurunun yaşının küçük olması dikkate alınarak genel yetkili mahkemeye görevsizlik kararı vermek üzere dosyanın tefrikine karar verilmiştir.

14. (Kapatılan) Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) 15/5/2012 tarihinde, başvurunun terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılmasına hükmetmiştir.

15. Mahkeme gerekçeli kararına, başvurunun da aralarında bulunduğu sanıklar hakkında yapılan soruşturma ve kovuşturmanın hangi sebeplere dayandığına ilişkin arka plan açıklaması yaparak başlamıştır. Mahkeme, PKK'nın silahlı eylemlerde bulunarak Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin bir kısmını da içeren ve Marksist-Leninist ideolojiye dayanan ayrı bir devlet kurma amacı olan bir terör örgütü olduğunu belirterek PKK'nın -küçük yaşta çocukların şiddet eylemlerinde kullanılmak suretiyle- güvenlik güçleri ile bölge halkının karşı karşıya getirilmesi stratejisi izlediğine özel vurgu yapmıştır.

16. Mahkeme, başvuruya konu olayların geçtiği Doğubayazıt ilçesinde bazıları küçük yaşta çocuklar olmak üzere genç insanların planlı bir şekilde organize edilen kanun dışı gösteriler ile yol kesme eylemlerinde kullanıldığına dikkat çekmiştir. Mahkemeye göre genç yaştaki kimseler güvenlik güçleri ile kamu kurumlarına yönelik taşlı ve molotof kokteyli patlayıcı (molotof) saldırı eylemlerinde kullanılmaktadır. Mahkeme ayrıca Doğubayazıt ilçesinde, 12 Eylül 2010 tarihli Anayasa Değişikliği Referandumunda halkın PKK terör örgütüne korkutulduğu ve halka oy kullandırılmadığı tespitine de yer vermiştir.

17. Mahkemeye göre gerçekleştirilen tüm bu eylemler bizzat terör örgütü lideri Abdullah Öcalan'ın talimatıyla oluşturulan ve "*Öz Savunma Birlikleri*" şeklinde nitelendirilen yapının kararı ile icra edilmektedir. Buna göre anılan yapı, yerel güçler olarak görülmekte ve terör örgütüne sempati duyan, kandırılan ya da korkutulan kişilerin bir araya getirilmesiyle oluşturulmaktadır. Terör örgütünün yerel savaşçı güçlerini temsil eden bu grup, sivil yaşamla iç içe görünüm ve sivil yaşamdan kopmayan kişilerden meydana gelmekte; yerleşim alanlarının özellikleri ile üstendikleri görevin niteliğine göre eylem kuvvetleri olarak organize edilmektedir. Karara göre bu birlikte yer alanlar keşif, istihbarat, sabotaj ya da suikast gibi eylemleri yapabilecek askeri ve siyasi eğitimden geçirilmekte; gerektiğinde kırsalda faaliyet yürüten örgüt mensuplarının eylemlerine lojistik destek sağlamaktadır. Yine bu kişiler kendi belirledikleri alanda bulunan güvenlik güçlerine silahlı, bombalı, taşlı ve molotoflu eylemlerde bulunmak suretiyle güvenlik güçleri ile halkı yıldırma ve bezdirme faaliyetinde bulunmaktadır.

18. Mahkeme, başvurunun da aralarında bulunduğu sanıklar hakkındaki soruşturmanın, yukarıda belirtilen yapılanmanın Doğubayazıt ilçesinde de oluşturulduğu ve şiddet eylemlerinde bulunduğu yönünde bilgi edinilmesi ve çeşitli ihbarlar yapılması üzerine başlatıldığını ifade etmiştir. Kararda, gelen ihbarlardan ikisi örnek olarak verilmiştir. İlk örnek 155 Polis İmdat hattına yapılan 13/7/2010 tarihli bir ihbardır. Bu ihbarda esnaf olduğunu belirten şahıs, başvurunun birlikte yargılandığı sanıklardan N.K., S.Ö. ve S.T. ile tanıdığı iki kişinin esnafı kepenk kapatması için tehdit ettiğini söylemiştir. Erzurum Emniyet Müdürlüğü internet sitesine yapılan 15/7/2010 tarihli ihbarda ise N.K. öncülüğünde M.Y., E.K., Metin Birdal (başvurucu) ve S.T. isimli gençlerden oluşan ve kendilerine "*Apocu Gençlik*" diyen bir grubun Doğubayazıt ilçesinde meydana gelen kepenk kapatma olaylarından sorumlu olduğu, ayrıca bunların ilçedeki taş ve molotof atma eylemlerini organize ettikleri ve diğer gençleri bu eylemler için zorladıkları belirtilmiştir. Daha sonra söz konusu arka plan anlatımı, terör örgütü lideri Abdullah Öcalan'ın çeşitli tarihlerde avukatlarla görüşme notlarında yer alan açıklamalarına yer verilerek bunun üzerine meydana gelen şiddet eylemlerinin aktarılmasıyla devam etmiştir.

19. Mahkeme kararına göre başvurunun üzerine atılı terör örgütüne üye olma suçundan mahkûmiyetine esas alınan deliller şunlardır:

i. 4/6/2010 tarihinde Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) ilçe binasından çıkan bir grubun caddede yaptığı gösteri yürüyüşü esnasında "*Biji Serok Apo*" (Yaşasın Başkan Apo) şeklinde slogan atmasıyla yapılan basın açıklamasının terör örgütü propagandasına dönüştürüldüğü ve başvurunun da bu etkinliğe katılarak grupla birlikte hareket ettiği görsel kayıtlarla tespit edilmiştir.

ii. 10/8/2010 tarihinde BDP Doğubayazıt İlçe Başkanlığınca gerçekleştirilen basın açıklaması sonunda organize olmuş bir kitle tarafından ilçenin değişik yerlerinde yol kesilmiş, güvenlik güçleri ile araçlarına ve işyerleri ile kamu

binalarına taşlı ve molotoflu saldırıda bulunulmuştur. Olaya ilişkin görsel kayıtların incelenmesinde başvurunun belediye binasının yanında, daha sonra güvenlik güçlerince ele geçirilen kullanılmaya hazır altı adet molotofun bulunduğu yerin önünde S.T. ve E.T.yle konuştuğu, çekim yapıldığının fark edilmesi üzerine başvurunun S.T.yi uyardığı, daha sonra E.Y.nin de yanlarına gelerek hepsini uyardığı görülmüştür. Yine görsel kayıtlarda başvurunun daha sonra bir banka ve bir süpermarket binasına yapılan saldırılarda kullanılan molotofların hazırlandığı belediye binasının yanındaki boş alanda bulunduğu anlaşılmıştır. Başvurunun S.B. isimli şahısla olaylardan önce farklı renklerde olan tişörtlerini değiştirdiği de tespit edilmiştir. Mahkemeye göre başvuru daha sonraki şiddet eylemlerinin planlayıcılarından biridir ve olaylarda kullanılan malzemeleri temin ederek gençleri ve çocukları organize ettiği değerlendirilmiştir.

iii. 24/8/2010 tarihinde, güvenlik güçleriyle girdiği çatışmada ölü olarak ele geçirilen terör örgütü mensubunun cenazesi nedeniyle işyerlerine kepenk kapatılmış, cenaze evinde kurulan taziye çadırına giren bir grup, terör örgütü mensuplarına ait fotoğraf ve pankartlar taşıyarak terör örgütünü öven ve destekleyen sloganlar atmıştır. Organize olmuş 20-30 kişilik bir grup tarafından cenaze töreninden sonra işyerlerine ve güvenlik güçlerine taşlı ve molotoflu saldırıda bulunulmuş; yol kesilerek geçen araçlara zarar verilmiş ve güvenlik güçlerine ait zırhlı araca molotof atılarak, buna müdahale eden üç güvenlik görevlisi darbedilmiş, bir güvenlik görevlisinin de silahı gasbedilmiştir. Güvenlik güçlerinin raporlarına göre olaylardan sonra aralarında S.T. ve E.Y.nin de bulunduğu toplam on beş kişinin silahlı faaliyet göstermek üzere terör örgütünün kırsal alanına katıldığı tespit edilmiştir. Söz konusu olaya ilişkin görsel kayıtların incelenmesi neticesinde başvurunun S.T. ile birlikte cenazeyi taşıyan grubun ortasında yer alarak alkış tuttuğu ve "*İntikam, İntikam*" şeklinde slogan attığı görülmüştür. Görsel kayıtlarda başvurunun cenaze töreninin bitiminde güvenlik güçlerini taşıyan grubun içinde yer aldığı da tespit edilmiştir.

iv. 5/9/2010 tarihinde, güvenlik güçleriyle girdiği çatışmada ölü olarak ele geçirilen terör örgütü mensubunun cenaze töreninden sonra organize olan gruplarca Doğubayazıt ilçe merkezinin değişik noktalarında yol kesilmiş, güvenlik güçleri ile kamu binaları ve işyerlerine taşlı ve molotoflu saldırı gerçekleştirilmiştir. Olaya ilişkin görsel kayıtların incelenmesi neticesinde başvurunun da taşlı ve molotoflu saldırıda bulunan grupta olduğu tespit edilmiştir.

v. Başvurucuyla birlikte yargılanan A.A. 30/12/2010 tarihli iletişim kaydına göre bazı kişilerle görüşmüştür. İlk derece mahkemesi bu kişilerden birinin başvuru olduğunu kabul etmiştir. Söz konusu iletişim kaydı şu şekildedir:

" A.A. :Alo
XŞAHİS : Ne yapıyorsun Adem
A.A. : Vallah ne yapayım oturmuşum
XŞAHİS : Evde misin
A.A. : Evet evin ordayım
XŞAHİS : Bir arkadaş seni soruyor
A.A. : Ney
XŞAHİS : **Dedim Metin [başvurucu] seni soruyor**
A.A. : Evet

X.ŞAHİS : Neredesin
A.A. : Ben evdeyim niye hayırdır
*X.ŞAHİS : **Diyor bir işim vardı akşam seninle***
A.A. : Ben geldim niye söylemedi işini
*X.ŞAHİS : **Aha Metin ha, aha Metin***
A.A. : Hangisi
*X.ŞAHİS : **Öğrenci olan Metin ha, dün karşılaştığımız***
A.A. : Evet evet ben kendisine bir şey söylemiştim
X.ŞAHİS : He
*A.A. : **Hani siz yapmadınız da ben ne yapayım***
X.ŞAHİS : Dur ben vereyim konuş,
A.A. : Tamam
A.A. : Metin ne yapıyorsun
Metin... : Adem arkadaş Merhaba
A.A. : Merhaba
Metin... : Hani sen biraz önce demiştin birbirimizle buluşalım, hani sen neredesin
A.A. : Vallah baba o senin yanındaki varya, senin yanındaki suçu onlarda gör
Metin... : Hangisi Orhan.....mı, diğeri mi
A.A. : Vallah Mehmet.....değil, Orhan.....İbo....ile dediler, bu akşam işimiz var,
dedim işinizi bitirin haber verin
Metin... : Vallah biz bu akşam dedik biz buradayız ha
A.A. : Tamam istersen bu akşamda sorun yoktur, istersen bu akşam da yapalım
Metin... : He
A.A. : Vallah bende sorun yoktur
Metin... : Bugün olmaz daha birbirimizden kopmuşuz, daha olmaz
A.A. : Tamam
Metin... : Tamam yarın
*A.A. : **TAMAM YARIN KARAKOLU KURŞUNLAYACAĞIZ***
*Metin... : **Tamam tamam bahsetme yarın görüşürüz"***

vi. 22/1/2011 tarihinde Doğubayazıt Belediyesi önünde yaklaşık 1.700 kişinin toplandığı bir mitingde, güvenlik güçleriyle girdikleri çatışmada ölü olarak ele geçirilen teröristler için bir dakikalık saygı duruşunda bulunulmuştur. Miting bitiminde çoğunluğu çocuklardan oluşan ve yüzlerini kimliklerini gizlemek için kapatmış bir grup güvenlik güçlerine ve kamu binalarına taşlı saldırıda bulunmuştur. Görsel kayıtların incelenmesi neticesinde başvurunun da terör örgütü lehine slogan atan grubun içinde olduğu tespit edilmiştir.

20. Mahkûmiyet hükmünde, dosya kapsamında bulunan ve yukarıda sıralanan tüm deliller birlikte değerlendirilmiştir. Mahkeme başvurunun PKK terör örgütü tarafından Doğubayazıt ilçesinde oluşturulan "*Öz Savunma Birlikleri*" yapılanmasındaki eylem grubu üyesi olarak faaliyet yürüttüğüne ve elde edilen görsel kayıtlardan anlaşıldığı üzere ilçede meydana gelen şiddet olaylarında bizzat yer alarak şiddet eylemlerini organize ettiğine karar vermiştir. Mahkeme, başvurunun aynı davada sanık olarak yargılanan ve örgüt üyeliğinden mahkûmiyetleri onanan E.Y., A.A., S.B. ve terör örgütünün kırsal alandaki faaliyetlerine katılmak üzere kaçtığı anlaşılan S.T. ile sürekli irtibat hâlinde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Mahkeme, terör örgütüne üyelik suçunun temadi eden suçlardan olduğunu hatırlatmış ve yakalandığı 25/1/2011 tarihine kadar terör örgütü ile olan bağıını devam ettirdiği kanaatine ulaşarak başvurunun terör örgütü üyeliği suçundan mahkûmiyetine hükmetmiştir. Mahkeme, başvurunun suç işleme kastındaki yoğunluğunu, eylemlerdeki kararlı tutumunu, küçük yaştaki çocukları mağdur ederek örgüte kazandırmasını ve duruşmalarda örgütün

talimatları doğrultusunda hareket ettiğini gösterir tavır ve davranışlarda bulunmaya devam etmesini dikkate alarak verilen temel cezada alt sınırdan uzaklaşmış; netice olarak 7 yıl 6 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir.

21. Mahkûmiyet kararında ayrıca başvurunun sürekli irtibat hâlinde olduğu şahıslardan A.A. ve E.Y.nin belirtilen şiddet olaylarından önce ya da aynı gün gerçekleştirdiği iletişim kayıtlarına da yer verilmiştir. Söz konusu kayıtlarda Doğubayazıt ilçesinde esnafın kepenk kapatıp kapatmadığı, çocukların şiddet eylemlerinde kullanılmak üzere organize edilmesi ve molotof patlayıcılarının getirilip dağıtılmasına dair konuşmaların bulunduğu tespit edilmiştir.

22. Başvurucu; ilk derece mahkemesince alınan savunmasında, iddianamede delil olarak ileri sürülen gösterilerde kendisinin şiddete başvurmadığını, ayrıca kendisine ait olduğu iddia edilen konuşma kaydındaki "*Metin*" isimli kişinin kendisi olmadığını ileri sürmüştür. Başvurucu, ilerleyen celselerde ise ana dilinde savunma yapacağını beyan ederek Türkçe savunma yapmayı reddetmiştir.

23. Mahkeme tarafından başvurunun Türkçeyi iyi derecede konuştuğu ve anladığı, ana dilinde konuşma yapmak istemesinin ise PKK terör örgütünün üst yapılanması olan KCK'nın talimatı doğrultusunda Mahkemeye karşı alınmış örgütsel bir tavır olduğu değerlendirilmiştir. Bu nedenle başvurunun ana dilinde savunma yapma talebi reddedilerek susma hakkını kullandığı kabul edilmiştir. Karar duruşması tutanağında da başvurunun esas hakkındaki mütalaaya karşı diyeceklerinin sorulduğunun, başvurunun ise önceki duruşmalarda gösterdiği tavrı devam ettirdiğinin kayıt altına alındığı anlaşılmaktadır.

24. Başvurucu, Doğubayazıt Ağır Ceza Mahkemesinin 17/3/2015 tarihli kararıyla 10/8/2010 tarihinde işlediği iddia edilen kamu malına zarar verme ve görevi yaptırmamak için direnme suçlarından yapılan yargılamasında belirtilen suçları işlediği sabit olmadığından beraat etmiştir. Aynı kararda, başvurunun 24/8/2010 tarihinde işlediği iddia edilen terör örgütü propagandası yapma suçundan ise 2/7/2012 tarihli ve 6352 sayılı Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun uyarınca kovuşturmanın ertelenmesine hükmedilmiştir.

25. Terör örgütü üyeliğinden mahkûmiyetine ilişkin kararı başvurunun temyiz etmesi üzerine karar, Yargıtay 9. Ceza Dairesi tarafından 6/6/2014 tarihinde onanmıştır.

26. Başvurucu, karardan 27/8/2014 tarihli müddetnamenin tebliğiyle haberdar olduğunu belirtmiştir.

27. Başvurucu 10/9/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

28. 2/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun "*Terör örgütleri*" kenar başlıklı 7. maddesinin ikinci fıkrası şöyledir:

"Cebir ve şiddet kullanılarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemleriyle, 1 inci maddede belirtilen amaçlara yönelik olarak suç işlemek üzere, terör örgütü kuranlar, yönetenler ile bu örgüte üye olanlar Türk Ceza Kanununun 314 üncü maddesi hükümlerine göre cezalandırılır. Örgütün faaliyetini düzenleyenler de örgütün yöneticisi olarak cezalandırılır. "

29. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Silâhlı örgüt" kenar başlıklı 314. maddesi şöyledir:

"(1) Bu kısmın dördüncü ve beşinci bölümlerinde yer alan suçları işlemek amacıyla, silâhlı örgüt kuran veya yöneten kişi, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkra da tanımlanan örgüte üye olanlara, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir.

(3) Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümler, bu suç açısından aynen uygulanır. "

30. 5237 sayılı Kanun'un "Suç işlemek amacıyla örgüt kurma" kenar başlıklı 220. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması hâlinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak, örgütün varlığı için üye sayısının en az üç kişi olması gerekir.

(2) Suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olanlar, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Örgütün silâhlı olması hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza dörtte birinden yarısına kadar artırılır.

(4) Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi hâlinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur.

..."

31. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 217. maddesi şöyledir:

"(1) Hâkim, kararını ancak duruşmaya getirilmiş ve huzurunda tartışılmış delillere dayandırabilir. Bu deliller hâkimin vicdanî kanaatiyle serbestçe takdir edilir.

(2) Yüklenen suç, hukuka uygun bir şekilde elde edilmiş her türlü delille ispat edilebilir."

32. Yargıtay, terör örgütüne üye olma suçundan mahkûm edilebilmesi için -eylemlerinin *sürekliliği, çeşitliliği ve yoğunluğu* dikkate alındığında- kişinin terör örgütüyle organik bir bağı bulunduğunun, örgütün hiyerarşik yapısı içinde bilerek ve isteyerek hareket ettiğinin gösterilmesi gerektiğini belirtmektedir (Yargıtay 9. Ceza Dairesi, E.2012/4191, K.2013/3971, 14/3/2013; E.2013/9229, K.2013/13608, 13/11/2013). Suçun unsurları

konusundaki genel ilke bu olmakla birlikte somut olayın özelliklerine göre değerlendirme yapılmaktadır (Yargıtay 9. Ceza Dairesi, E.2007/11916, K.2009/1340, 4/2/2009; E.2010/16588, K.2011/1626, 9/3/2011; Yargıtay 16. Ceza Dairesi, E.2015/4767, K.2015/1862, 16/6/2015).

33. Başvuru konusu yargılamanın devam ettiği dönemde 5271 sayılı Kanun'un 202. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Sanık veya mağdur, meramını anlatabilecek ölçüde Türkçe bilmiyorsa; mahkeme tarafından atanan tercüman aracılığıyla duruşmadaki iddia ve savunmaya ilişkin esaslı noktalar tercüme edilir.

(2) Engelli olan sanığa veya mağdura, duruşmadaki iddia ve savunmaya ilişkin esaslı noktalar, anlayabilecekleri biçimde anlatılır.

(3) Bu madde hükümleri, soruşturma evresinde dinlenen şüpheli, mağdur veya tanıklar hakkında da uygulanır. Bu evrede tercüman, hâkim veya Cumhuriyet savcısı tarafından atanır."

B. Uluslararası Hukuk

34. 16/5/2005 tarihli Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi'nin terör suçlarının cezalandırılması ve önlenmesiyle ilgili hükümleri şöyledir:

" Madde 5 Terör suçunun işlenmesine alenen teşvik

1) Bu Sözleşme'nin amaçları açısından 'bir terör eylemini işlemeye alenen teşvik', terör suçunun işlenmesini kışkırtmak niyetiyle, böyle bir eylemin dolaylı olsun veya olmasın terör suçlarını savunarak, bir veya birden fazla suçun işlenmesi tehlikesine yol açacak bir mesajın kamuoyuna yayılması veya başka bir şekilde erişilebilir hale getirilmesi anlamına gelir.

2) Her bir taraf, 1. paragrafta tanımlandığı şekilde, yasadışı olarak ve kasten işlendiği durumlarda, terörizm suçunu işlemeye alenen teşviki ulusal mevzuatı açısından cezai suç olarak ihdas etmek üzere gerekli olabilecek tedbirleri alacaktır.

Madde 6 Terörist saflara katma

1) Bu Sözleşme'nin amaçları açısından, 'terörist saflara katma' bir başka kişiyi terörist bir eylemi işlemeye veya bu eylemin işlenmesine katılmaya veya bir veya daha fazla suçun bir dernek veya grup tarafından işlenmesine katkıda bulunmak amacıyla bir dernek veya gruba katılmaya teşvik etmek anlamına gelmektedir.

2) Her bir taraf, 1. paragrafta tanımlandığı şekilde, yasadışı olarak ve kasten bir suç işlendiği durumda, terörist saflara katmayı ulusal mevzuatı açısından cezai suç olarak ihdas etmek üzere gerekli olabilecek tedbirleri alacaktır.

Madde 7 Terörizm için eğitim

1) Bu Sözleşme'nin amaçları açısından, 'terörizm için eğitim', bir terör suçunu icra etmek veya bu suça katkıda bulunmak amacıyla ve beceriyi bu amaçla kullanmak niyetiyle kazandığını bilerek patlayıcıları, ateşli silahları ve diğer silahları veya öldürücü ya da tehlikeli maddeleri yapmayı veya kullanmayı veya diğer özel yöntem ve teknikleri öğretmeyi sağlamak anlamına gelir.

2) Her bir taraf, 1. paragrafta tanımlandığı şekilde yasadışı olarak ve kasten bir suç işlendiği durumda, terörizm için eğitimi ulusal mevzuatı açısından cezai suç olarak ihdas etmek üzere gerekli olabilecek tedbirleri alacaktır.

Madde 8 Terör suçunun işlenip işlenmemesi arasında fark bulunmaması

Bir eylemin Sözleşme'nin 5 ila 7. maddelerinde belirtilen suçlardan birini teşkil etmesi için, bu eylemin bilfiil gerçekleşmiş olması gerekmemektedir. "

35. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), ifade özgürlüğü kapsamında kalan eylemlerin yasa dışı örgüt üyeliği suçundan mahkûmiyette delil olarak değerlendirilmesi nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiği iddiasıyla yapılan birkaç başvuruda ifade özgürlüğüne müdahale olmadığı gerekçesiyle kabul edilemezlik kararları vermiştir. Bu kararlarda AİHM, başvurucların yasa dışı örgüt üyeliği nedeniyle cezalandırıldıklarını, siyasi görüşleri nedeniyle cezalandırılmadıkları gibi bu görüşlere ulaşma ya da görüşlerini yayma konusunda bir engellemeyle de karşılaşmadıklarını ifade etmiştir (*Kızılöz/Türkiye* (k.k.), B. No: 32962/96, 11/1/2000; *Şahiner/Türkiye* (k.k.), B. No: 29279/95, 11/1/2000; *Arı/Türkiye* (k.k.), B. No: 29281/95, 11/1/2000).

36. AİHM daha sonra benzer şikâyetleri barındıran başvurularda mahkûmiyet kararına esas alınan delillerin yalnızca ifade biçimleri olduğu durumlarda başvurucların ifade özgürlüğüne müdahalede bulunulduğunu kabul etmiştir (*Yılmaz ve Kılıç/Türkiye*, B. No: 68514/01, 17/7/2008, § 58; *Gül ve diğerleri/Türkiye*, B. No: 4870/02, 8/6/2010, §§ 33-35).

37. *Gül ve diğerleri/Türkiye* kararında AİHM, yalnızca belli dergileri okumaları ve bazı gösterilere katılarak yasa dışı örgüt lehine slogan atmaları nedeniyle 1/3/1926 tarihli ve 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'nun yasa dışı örgüte yardım etmeyi cezalandıran 169. maddesi uyarınca hapis cezasına mahkûm edilmelerinin başvurucların ifade özgürlüğünü ihlal ettiği iddiasını incelemiştir. AİHM söz konusu kararda, başvurucların ifade özgürlüğüne toplumun kendini terör örgütlerinin faaliyetlerine karşı koruma hakkı arasında adil bir denge kurulup kurulmadığını inceleyeceğini belirtmiştir (*Gül ve diğerleri/Türkiye*, § 38). Başvurucların mahkûmiyetine ilişkin kararda, katıldıkları belirtilen gösterilerin barışçıl olmadığına ya da katılımcıların şiddete başvurduğuna dair herhangi bir açıklama olmadığı, başvurucların gösterilerde attıkları sloganların ise şiddeti meşrulaştıran bir nitelikte olduğunun söylenemeyeceği AİHM tarafından ifade edilmiştir. Bu nedenle başvurucların davranışının ulusal güvenlik ya da kamu düzeni üzerinde başkalarını şiddete ya da silahlı direniş veya ayaklanmaya yönlendirici bir etkisi olamayacağı değerlendirilmiştir (*Gül ve diğerleri/Türkiye*, §§ 40-44). Sonuç olarak AİHM, başvurucların ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olmadığına ve ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir (*Gül ve diğerleri/Türkiye*, § 45).

38. 15/3/2016 tarihli ve 831/2015 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 216., 299., 301. ve 314. maddeleri Hakkında Venedik Komisyonu Raporu'na (Rapor) göre silahlı bir örgüte üyelik suçundan mahkûmiyet kararının ikna edici delillerle ve her türlü makul şüpheden uzak biçimde verilmesi gerekmektedir (Rapor, § 105). Raporda, Yargıtay tarafından kabul edilen, eylemlerinin *sürekliliği, çeşitliliği ve yoğunluğu* dikkate alındığında kişinin silahlı örgütle organik bir bağı bulunduğu ve örgütün hiyerarşik yapısı içinde bilerek ve isteyerek hareket ettiğinin gösterilmesi gerektiği ilkesinin sıkı bir şekilde uygulanması tavsiye edilmiştir. Komisyon, bu ilkenin geniş biçimde yorumlanması hâlinde özellikle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 7. maddesinde öngörülen suç ve cezaların kanuniliği prensibiyle ilgili sorun oluşabileceğini belirtmiştir (Rapor, § 106).

39. Venedik Komisyonu anılan raporda ikinci olarak silahlı bir örgüte üyelik suçundan mahkûmiyete karar verilirken dayanan tek delilin sadece değişik ifade biçimleri olmaması gerektiğini, aksi hâlde kişilerin ifade özgürlüğünün ihlal edilebileceğini belirtmiştir. Komisyona göre söz konusu suçtan yargılama yapılırken AİHM'in de müdahalenin gerekliliği konusundaki içtihadı doğrultusunda şiddete yönelte koşulunun varlığı her somut olayın özelliğine göre değerlendirilmelidir (Rapor, § 107).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

40. Mahkemenin 22/5/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

41. Başvurucu;

i. Terör örgütü üyeliği suçundan verilen mahkûmiyet kararında şiddete başvurmadan katıldığı gösterilerin delil olarak kullanılması nedeniyle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının,

ii. Yaşının küçük olması nedeniyle tefrik edilen dosyadaki eylemlerinin dikkate alınmaması gerekmesine rağmen mahkûmiyet kararında delil olarak kullanılması, ayrıca kendisine ait olduğu iddia edilen konuşma kaydında adı geçen "*Metin*"in kendisi olmamasına rağmen şüpheden uzak hiçbir delil bulunmadan mahkûmiyetine hükmedilmesi nedenleriyle suç ve cezaların kanuniliği ilkesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

42. Bakanlık görüşünde, başvurunun toplantı ve gösteri yürüyüşüne katılması nedeniyle değil terör örgütü üyeliği nedeniyle cezalandırıldığı ifade edilmiştir. Bakanlığa göre mahkûmiyete ilişkin gerekçeli kararda Mahkeme, başvurunun üzerine atılı eylemlerin delillerini tartışmış ve başvurunun yaptığı telefon görüşmeleri ile görsel kayıtlara yer vermiştir. Bakanlık; başvurunun yasa dışı eylemlerle olan ilgisinin Mahkemeye tespit edildiğini, anılan suçtan cezalandırılmasının sebebinin yalnızca toplantı ve gösteri yürüyüşlerine katılması değil, terör örgütünün talepleri doğrultusunda şiddet içeren gösterilerde yer alması olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca Bakanlık, Anayasa'nın ve Sözleşme'nin koruduğu toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının barışçıl toplantılar için geçerli olduğunu belirtmiş ve başvurunun şikâyetinin açıkça dayanaktan yoksun bulunması gerektiğini ifade etmiştir.

2. Değerlendirme

43. Anayasa'nın "*Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı*" kenar başlıklı 34. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

" Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ancak, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir."

44. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki tavsifi ile bağlı olmayıp, olay ve olguların hukuki nitelendirmesini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Bu kapsamda başvurunun şüpheden uzak hiçbir delil bulunmamasına rağmen mahkûmiyetine hükmedilmesinin suç ve cezaların kanuniliği ilkesini ihlal ettiği iddiası toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı bağlamında incelenecektir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

45. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Müdahalenin Varlığı

46. Somut olayda başvuru, terör örgütü üyeliğinden cezalandırılmıştır. Başvuru, doğrudan toplantı ve gösteri yürüyüşüne katıldığı için cezalandırılmamış ya da anılan hakkın kullanımı sırasında bir engellemeyle karşılaşmamıştır. Buna karşılık Mahkeme, diğer delillerin yanı sıra birtakım gösterilere katılmış olmasını başvurunun terör örgütü üyeliğinin delili olarak kabul etmiştir.

47. Bireysel başvuru yolunda Anayasa Mahkemesinin görevi bir yargılayanın sonucu itibarıyla adil olup olmadığını değerlendirmek değildir. Bu doğrultuda bir ceza yargılamasında isnat edilen suçun sübuta erip ermediği veya toplanan delillerin suçun sübutu için yeterli olup olmadığı meselesi, ilkesel olarak Anayasa Mahkemesinin ilgi alanı dışındadır (*Yılmaz Çelik* [GK], B. No: 2014/13117, 19/7/2018, § 45; krş. *Ferhat Üstündağ*, B. No: 2014/15428, 17/7/2018, § 65).

48. Başvuruya konu olayda başvurunun bazı gösterilere katılmış olması örgüt üyeliği suçuna ilişkin yargılamasında delil olarak kullanılmıştır. Kişilerin anayasal hak ve özgürlükler kapsamında kalan faaliyetlerinin mahkûmiyet kararlarında delil olarak kullanılması, bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlükler üzerinde caydırıcı etki doğurabilir ve dolayısıyla bu da Anayasa Mahkemesinin ilgi alanındadır.

49. Bu nedenle somut olayda, bazı gösterilere katılmış olmasının terör örgütü üyeliğinin delili olarak kabul edilmesi ile başvurunun toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına bir müdahalede bulunulduğu kabul edilmiştir.

ii. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

50. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı müddetçe Anayasa'nın 34. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... demokratik toplum düzeninin ... gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.”

51. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk koşullarını sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi gerekir.

(1) Kanunilik

52. Müdahaleye dayanak olan 3713 sayılı Kanun'un 7. maddesi ile 5237 sayılı Kanun'un 220. ve 314. maddelerinin kanunla sınırlama ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır.

(2) Meşru Amaç

53. Başvuruya konu müdahalenin Anayasa'nın 34. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması meşru amaçları kapsamında kaldığı anlaşılmıştır.

(3) Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygunluk

(a) Demokratik Toplumda Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkının Önemi

54. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı, demokratik toplumun en temel değerleri arasında yer almakta olup bireylerin ortak fikirlerini birlikte savunmak ve başkalarına duyurmak için bir araya gelebilme imkânını korumayı amaçlamaktadır. Kolektif bir şekilde kullanılan ve düşüncelerini ifade etmek isteyen kişilere şiddeti dışlayan yöntemlerle düşüncelerini açıklama imkânı veren bu hak, çoğulcu demokrasilerin gelişmesinde zorunlu olan farklı düşüncelerin ortaya çıkması, korunması ve yayılmasını güvence altına almaktadır (*Ferhat Üstündağ*, § 40, *Dilan Ögüz Canan*, B. No: 2014/20411, 30/11/2017, § 36; *Ali Rıza Özer ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, § 115; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, [GK], B. No: 2014/920, 25/5/2017, § 79; *Osman Erbil*, B. No: 2013/2394, 25/3/2015, § 45).

55. Bu hak, ifade özgürlüğünün özel bir biçimidir. Anayasal haklar içinde kendine has özerk rolünün ve özel uygulama alanının varlığına rağmen toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı aynı zamanda ifade özgürlüğü ışığında değerlendirilmelidir. İfade özgürlüğünün demokratik ve çoğulcu bir toplumdaki önemi, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı için de geçerlidir (*Ferhat Üstündağ*, § 41, *Dilan Ögüz Canan*, § 34; *Ali Rıza Özer ve diğerleri* § 115; *Osman Erbil*, §§ 31, 45; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 72; *Gülşah Öztürk ve diğerleri*, B. No: 2013/3936, 17/2/2016, § 66; *Ömer Faruk Akyüz*, B. No: 2015/9247, 4/4/2018, § 52). Sonuç olarak toplumsal ve siyasal çoğulculuğu sağlamak, her türlü düşüncenin barışçıl bir şekilde ve serbestçe ifade edilebilmesine bağlıdır (*Dilan Ögüz Canan*, § 35; *Ömer Faruk Akyüz*, § 55).

56. İfade özgürlüğünde olduğu gibi toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı da sadece toplumun geneli tarafından savunulan ve kabul gören görüş ve fikirleri korumakla yetinmez.

Bunun haricinde toplumun genelini rahatsız edebilecek, endişelendirecek hatta şok edecek veya onların belirli düzeyde tepkilerini çekebilecek bazı fikirleri savunmak amacıyla da toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenlenebilir (*Ferhat Üstündağ*, § 42).

57. Toplumsal çoğulculuğa ancak her türlü fikrin serbestçe ifade edilebildiği özgür bir tartışma ortamında ulaşılabilir. Demokrasinin temel özelliklerinden biri de toplumsal meselelerin diyalog yoluyla ve şiddeti dışlayan yöntemlerle çözülmesine imkân vermesidir. Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkını kullanarak toplanan insanların ileri sürdükleri fikirler bu fikirlere katılmayan diğer insanları rahatsız edebilir ve onların tepkilerini çekebilir. Ancak burada önemli olan söz konusu hakkın -tüm bu rahatsızlığa rağmen- barışçıl bir şekilde kullanılmasıdır (*Ferhat Üstündağ*, § 43).

58. Toplantının veya gösteri yürüyüşünün hangi amaçla yapıldığının bir önemi yoktur. Bununla birlikte -ifade özgürlüğünde olduğu gibi- siyasal ve kamusal meseleler söz konusu olduğunda toplantı hakkına yapılan müdahaleler daha dar yorumlanmalıdır (*Dilan Ögüz Canan*, § 36; *Ali Rıza Özer ve diğerleri*, § 115; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 79; *Osman Erbil*, § 45; *Ömer Faruk Akyüz*, § 53; *Ferhat Üstündağ*, § 44).

(b) Müdahalenin Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygun Olması

59. Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı bir müdahale olması gerekir (*Bekir Coşkun* [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 53-55; *Mehmet Ali Aydın*, §§ 70-72; AYM, E.2007/4, K.2007/81, 18/10/2007; *Ferhat Üstündağ*, § 45). Müdahaleyi oluşturan tedbirin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığının kabul edilebilmesi için amaca ulaşmaya elverişli olması, başvurulabilecek en son çare ve alınabilecek en hafif önlem olarak kendisini göstermesi gerekmektedir (*Ferhat Üstündağ*, § 46; bazı farklılıklarla birlikte ayrıca bkz. *Bekir Coşkun*, § 51; *Mehmet Ali Aydın*, § 68; *Tansel Çolaşan*, B. No: 2014/6128, 7/7/2015, § 51). Orantılılık ise bireyin hakkı ile kamunun menfaatleri veya müdahalenin amacı başkalarının haklarını korumak ise diğer bireylerin hak ve menfaatleri arasında adil bir dengenin kurulmasına işaret etmektedir (*Ferhat Üstündağ*, § 48; bazı farklılıklarla birlikte ayrıca bkz. *Bekir Coşkun*, §§ 57; *Tansel Çolaşan*, §§ 46, 49, 50; *Hakan Yiğit*, B. No: 2015/3378, 5/7/2017, §§ 59, 68).

(c) Terör Örgütü Üyeliği Suçu

60. 5237 sayılı Kanun'un 220. maddesinde, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu; 314. maddesinde ise devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma ve Anayasa'yı ihlal suçlarını işlemek amacıyla silahlı örgüt kurma ve böyle bir örgüte üye olma suçu düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemelere ve uygulamaya göre bir suç örgütüne katılma saikiyle hareket eden ve örgütün amaçlarını benimseyerek örgütün hiyerarşik yapısı içinde verilecek görevleri yerine getirmeye hazır olan bir kişi örgüt üyesi olarak kabul edilir. Bu itibarla örgüt üyesi, suç organizasyonu içinde bulunan ve örgütün üstün iradesine tabi olarak kendi iradesini örgüt iradesine terk eden kişidir.

61. Bir kişinin yasa dışı örgüt üyeliği suçundan cezalandırılabilmesi için henüz bir suç işlemiş olması gerekmez. Örgüt üyeliği başlı başına cezalandırılan bir suçtur. Bu itibarla örgüt üyesinin faaliyetinin mutlaka örgüt tarafından gerçekleştirilen suçlara katılma şeklinde olması da gerekmez. Örgüte üye olma suçu, üye ve hatta örgüt henüz bir suç işlememiş olsa

dahi örgütün toplum için yarattığı tehlikeyi cezalandıran ve bu yönüyle bir yandan da örgüt faaliyetleri kapsamında suç işlenmesini engelleme amacı taşıyan bir suç türüdür. Çünkü birden fazla kişinin suç işlemek için organize olması toplum için daha açık ve yakın bir tehdit oluşturur. Özellikle günümüzde terörizmin gerek ulusal gerek uluslararası alanda ulaştığı düzey gözönüne alındığında bu tehdit oldukça somut hâle gelmektedir.

62. Terör örgütü üyeliği suçu uluslararası hukuk literatüründe *statü* suçu olarak nitelendirilmektedir. Bu bağlamda kişinin başka bir suç işlemesi gerekmez, yalnızca örgüte üye olmasının cezalandırılması kişisel cezai sorumluluktan ziyade, kolektif cezai sorumluluğa yol açma potansiyeline sahiptir. Fakat bu suçtan mahkûm edilmesi için kişinin, örgütün niteliğini ve amaçlarını bilmesi, örgütün bir parçası olmayı istemesi ve örgütün hayatta kalmasına, amaçlarının gerçekleştirilmesine devamlı bir irade ile katkı sağlaması gerekir. Örgüte üye olmak, fiili bir katilimdir. Dolayısıyla üyeliğin suç olarak kabul edilmesinin ve cezalandırılmasının altında yatan sebep, terör örgütü üyesi olan kişinin aslında bu şekilde terör örgütünün toplum için arz ettiği tehlikeye bilerek ve isteyerek katkı sağlamasıdır. Bu husus Anayasa Mahkemesi tarafından terör örgütü mensuplarının başkalarının eylemi nedeniyle değil kendi istekleriyle böyle bir örgüte girmeleri nedeniyle cezalandırıldığı ve bu durumda ceza sorumluluğunun kişisel olduğu ilkesinin çiğnenmediği belirtilerek ifade edilmiştir (AYM, E.1991/18, K.1992/20, 31/3/1992).

63. Terör örgütü üyeliği suçu, diğer tipik suçlara nazaran erken bir aşamada cezai sorumluluk öngörmektedir. Bu nedenle bir kişinin henüz başka bir suç işlemeyen yalnızca terör örgütüne üye olması nedeniyle cezalandırılabilmesi için yargılama makamlarının o kişinin terör örgütüyle olan bağlarını ortaya koyması gerekir. Böyle bir bağın varlığının araştırılması bireylerin sahip olduğu fikirlerin, bağlı oldukları toplumsal grupların ve ideolojilerinin, davranışlarının anlamlarının ve bunların altında yatan saiklerin değerlendirilmesine yol açar.

64. Henüz ceza kanunlarında tanımlanan bir suçu dahi işlememiş kişilerin bir terör örgütü ile *örgüt üyeliği* olarak kabul edilecek kuvvette bir bağının olup olmadığının bu şekilde değerlendirilmesi ifade, örgütlenme, din ve vicdan özgürlüğü ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı gibi temel haklar üzerinde ciddi bir baskı oluşturabilecek potansiyele sahiptir.

65. Bununla birlikte modern demokrasilerde devletlerin kendi sorumluluk alanındaki bireyleri terör örgütlerinin faaliyetlerine karşı korumak şeklinde pozitif yükümlülüğü bulunmaktadır. Söz konusu yükümlülüğün bir sonucu olarak insanların terörsüz bir ortamda yaşama hakkı ile bu süreçte bireylerin potansiyel olarak etkilenebilecek temel hakları arasında adil bir dengeleme yapılması ihtiyacı doğmaktadır. Bu sebeple de terör örgütüne üye olmak, ülkemizde olduğu gibi gelişmiş demokrasilerin birçoğunda suç olarak düzenlenmiş ve terörle etkili mücadele politikalarının bir parçası hâline gelmiştir. Bu doğrultuda terör örgütü üyeliği suçundan yapılan yargılamalarda yarışan değerler arasında adil bir denge kurulabilmesi için birtakım ilkeler belirlenmelidir.

(d) Terör Örgütü Üyeliği Suçu Bağlamında Yarışan Değerler Arasında Denge Kurulması

66. İlk olarak çağımızda terör eylemlerinin toplumları tehdit eden en önemli tehlikelerden biri olduğunda kuşku bulunmamaktadır. Terör, bir azınlığın iradesini şiddet yolu ile halkın iradesine kabul ettirmek için başvurduğu bir yöntemdir. Elbette kurulu düzeni

değiştirmek için terör denen her türden zor ve şiddet eylemlerinin, silahlı ayaklanma ve hükümet darbesi gibi girişimlerin olağan ve meşru kabul edilmesi asla düşünülemez. Ancak terör suçlarına bağlanan ağır hukuksal yaptırımlar gözetildiğinde kamu makamlarının bu konudaki değerlendirmelerinde son derece özenli olmaları beklenir (Yılmaz Çelik, § 57) .

67. Terör örgütüne üye olma suçundan her türlü şüpheden uzak bir şekilde mahkûm edilebilmesi için -eylemlerinin *sürekliliği, çeşitliliği ve yoğunluğu* dikkate alındığında- kişinin örgütün hiyerarşik yapısına bilerek ve isteyerek dâhil olduğunun yeterli bir gerekçe ile ispat edilmesi şarttır. Klasik ceza hukukunda ispat, geçmişte meydana gelmiş bir olayın gerçek yönünü ortaya koyma ve kişilerde bu konuda bir kanaat oluşturma faaliyeti olarak kabul edilmiştir. Mesele örgüt üyeliği olunca ispat, iddia makamınca ortaya konulan maddi olayların gerçekleşip gerçekleşmediğinin yanı sıra söz konusu suçun unsurlarının, nedensellik bağının, failin kusur yeteneğinin ve kastının onun örgüt üyesi olduğunu gösterip göstermediği olacaktır.

68. "*Delilsiz mahkumiyet olmaz*" ilkesinden dolayı ceza muhakemesi sonucunda verilecek hükmün mutlaka delillere dayandırılması gerekir. 5271 sayılı Kanun'un 217. maddesinde "*Yüklenen suç, hukuka uygun bir şekilde elde edilmiş her türlü delille ispat edilebilir*" denilerek delil serbestliği ilkesi kabul edilmiştir. Bu ilkenin bir sonucu olarak somut, gerçekçi, olayla bağlantılı ve olayı temsil eden her şey hukuka uygun yöntemlerle elde edilmiş olması şartıyla delil olabilir.

69. Bundan başka ceza muhakemesinin amacı gerçeğin ortaya çıkarılması olduğu için ispat değeri açısından deliller arasında bir hiyerarşi getirilemez; hâkimin hükmünü dayandıracığı ve olayı temsil eden delillerin nelerden ibaret olduğu önceden sayılarak sınırlanamaz ya da bir ceza davasındaki uyumsuzluğun en az kaç delille ispatlanabileceği düzenlenemez.

70. Dolayısıyla terör örgütlerinin yapılarının ve faaliyetlerinin çeşitliliği söz konusu olunca bir kişinin terör örgütünün üyesi olduğunun ortaya konulması için değerlendirmeye alınabilecek deliller konusunda ortak ve sınırlı bir öngörüde bulunulması mümkün değildir. Delillerin işlevi yargılama makamlarının bir kanaate ulaşarak hüküm vermesini sağlamaktır. Yargıtay bir kararında bu konuya şu şekilde açıklık getirmiştir:

"Ceza yargılamasının amacı hiç bir duraksamaya yer vermeden maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasıdır. Gerçek, akla uygun ve realist, olayın bütünü veya parçasını temsil eden kanıtlardan veya kanıtların bir bütün olarak değerlendirilmesinden ortaya çıkarılmalıdır, yoksa bir takım varsayımlara dayanılarak sonuca ulaşılması ceza yargılamasının amacına kesinlikle aykırıdır" (YCGK, E.1993/6-79, K.1993/108, 19/4/1993).

71. Delil serbestliği nedeniyle mahkemenin dikkate alabileceği deliller konusunda bir sınırlandırma öngörülmesi mümkün değildir. 5271 sayılı Kanun'un 217. maddesinde açıkça ifade edildiği gibi hâkim delillerin değerini "*Vicdani kanaatiyle serbestçe takdir eder*", ancak keyfi davranamaz. Ceza hâkimi delilleri bir bütün olarak değerlendirerek delillerin olayı ortaya koyup koymadığını inceler. Söz konusu terör örgütü üyeliği suçu olunca ise delil değerlendirmesi geleneksel suçlara ilişkin delillerin değerlendirilmesine göre bir ölçüde farklılaşmaktadır. Zira bir kişinin terör örgütüne üye olma suçundan mahkûm edilebilmesi için henüz başka bir suç işlemesi gerekmediğinden maddi olayların tek tek ele alındığında kendi başına birer suç teşkil etmesi veya bir suçta vücut vermesi gerekmemektedir.

72. Hiç kuşkusuz başvuruca atfedilen söz ve eylemlerin hukuk sistemimizde bir suça tekabül edip etmediğinin takdir yetkisi derece mahkemelerine aittir. Ancak derece mahkemeleri bu konuda gerekçelerini ilgili ve yeterli şekilde ortaya koymalıdır (Yılmaz Çelik, § 58). Bu bağlamda bir kişinin terör örgütü üyeliği suçundan cezalandırılması için örgüt faaliyeti çerçevesindeki eylemleri *süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk* göstermelidir. O hâlde her biri örgüt üyeliğine ilişkin bir parçayı açıklayan ve delil olarak kabul edilen faaliyetlerin birleştirilerek olayın bütününe anlaşılması sağlanmalıdır. Kişilerin terör örgütünün hiyerarşik yapısına dâhil olduğunu gösteren delillerin birlikte incelenmesi sonucunda delillerin sağlamlığı sınanmalı; her biri her terör örgütünün amacı, niteliği, bilinirliği, kullandığı şiddetin türü ve yoğunluğu ile somut olayın ilgili diğer koşulları dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Kişilerin delil olarak kabul edilen faaliyetleri birbiriyle sınanmalı ve sağlamaları yapılarak birbirlerini tamamlayıp tamamlamadığı ve tutarsızlık içerip içermediği tespit edilmelidir.

73. Anayasa Mahkemesi, mevcut başvuruda toplantı özgürlüğüne yapılan müdahalenin gerçekten *toplumsal bir ihtiyaca* cevap verip vermediği ve kısıtlamanın ulaşılmak istenen amaçla *orantılı* olup olmadığı sorusuna cevap bulacaktır.

(e) İlkelerin Olaya Uygulanması

74. Başvurucunun üyesi olduğu gerekçesiyle cezalandırıldığı PKK, yaklaşık kırk yıldır yurdun Doğu ve Güneydoğu Bölgelerinde yoğun olmak üzere ülkenin tümünde pek çok sivil vatandaş ile güvenlik gücünün ölümüne sebep olmuş şiddet eylemlerinin faili bir terör örgütüdür. PKK, başvuruya konu olayların meydana geldiği tarihlerde faaliyet göstermiştir ve faaliyetlerine de devam etmektedir. Ağrı'nın Doğubayazıt ilçesinde 5/8/2010, 26/10/2011, 11/11/2011, 30/4/2012 ve 31/5/2012 tarihlerinde PKK terör örgütü tarafından gerçekleştirilen terör olaylarının bir kısmında terör örgütü mensuplarının yanı sıra güvenlik güçlerinden de ölenler ve yaralananlar olmuştur. Başvuru konusu olayların meydana geldiği Doğubayazıt ilçesinin uzunca bir süredir PKK terör örgütünün faaliyetlerinin yoğunlaştığı bir bölge olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim 31/1/2018, 12/3/2018, 14/4/2018 ve 20/5/2018 gibi daha yakın tarihlerde dahi Doğubayazıt ilçesinde ölümlü terör olaylarının yaşandığı rapor edilmiştir. Bu nedenle anılan bölgede terörle mücadelenin oldukça hassas nitelikte bulunduğunu ve aynı doğrultuda terörle mücadele eden birimlerin daha geniş takdir yetkisine sahip olduğunu kabul etmek gerekir.

75. Somut olayda yapılan ihbarlar üzerine PKK terör örgütünün talimatı doğrultusunda gösterilerde meydana gelen şiddet olaylarını organize ettikleri gerekçesiyle başvuruca ile diğer bazı kişiler hakkında soruşturma başlatılmış ve başvuruca, güvenlik güçlerince takibe alınmıştır. Mahkeme 10/8/2010 tarihli basın açıklamasında elde edilen görsel kayıtlardan başvuruca'nın daha sonra şiddet olayları yaşanacak olan gösteride kullanılan patlayıcıların hazırlandığı yerde bulunduğunu ve arkadaşlarıyla birbirlerini uyardıklarını tespit etmiştir. Mahkeme ayrıca başvuruca'nın güvenlik güçlerine yakalanmamak amacıyla bir arkadaşıyla kıyafetini değiştirdiğini de vurgulamıştır. Sonuç olarak Mahkeme, başvuruca'nın o tarihte meydana gelen şiddet olaylarını organize eden kişilerden olduğu kanaatine ulaşmıştır.

76. İlk derece mahkemesi başvuruca'yı söz konusu gösterilerdeki faaliyetleri nedeniyle cezalandırmış değildir. Ancak Mahkeme; başvuruca'nın şiddet olaylarının yaşandığı ve terör örgütünün propagandasına dönüştürülen gösterilere katılmış olmasını, onun örgüt üyeliğini açıklayan faaliyetlerden biri olarak ve böylece eylemlerinin sürekliliğini göstermek için kullanmıştır.

77. Anayasa Mahkemesi daha önceki bir kararında terör örgütünün süregelen şiddet eylemlerinin artmasına veya devamına destek olacak şekilde şiddeti savunan sloganlar atılması, pankart, örgüte ait bayrak ve işaretlerinin taşınması hâlinde gösterilerin terör örgütünün propagandasına dönüştürülmüş olacağını ifade etmiştir (*Ferhat Üstündağ*, §§ 67-69). Bir terör örgütünün eylemlerini onaylayarak kamuoyu önünde ona sahip çıkmak, anılan örgütün işlediği cürümleri iyi görmek ve dolayısıyla desteklemek niteliğindedir. Gösterileri terör örgütünün propagandasına dönüştüren kişiler bir terör örgütünün toplumsal bilinirliğinin ve kabul edilebilirliğinin artırılmasına, eylemlerinin meşru gösterilmesine, toplantı ve gösteri hakkının tanıdığı imkânlar kullanılarak güvenlik güçlerine ve devletin diğer kurumlarına karşı sürekli bir çatışma siyasetinin yöntem olarak benimsenmesine hizmet etmektedir (*Ferhat Üstündağ*, § 70). Mahkememiz terör örgütünün propagandasına dönüştürülen toplantı ve gösterilerde bir terör örgütü olan ve hedeflerine ulaşmak için şiddeti bir yöntem olarak benimseyen PKK'nın desteklendiğinin söylenmesinin demokratik topluma yönelik ciddi bir tehdit olduğuna karar vermiştir (*Ferhat Üstündağ*, §§ 68).

78. Sonuç olarak ceza muhakemesi hukukunda yer alan delil serbestliği ilkesi de gözönünde bulundurulduğunda ilk derece mahkemesinin mahkûmiyete ilişkin kararında başvurunun, şiddet eylemlerine başvurulmasıyla barışçıl niteliğini kaybetmiş, terör örgütünün çağrısı üzerine yapılan ve terör örgütünün propagandasına dönüştürülen toplantı ve gösterilere katılmış olmasını delil olarak kabul etmesi mümkündür.

79. Öte yandan ilk derece mahkemesi başvurunun terör örgütü üyesi olduğu sonucuna yalnızca anılan gösterilere katılmış olduğunu dikkate alarak ulaşmamıştır. Mahkeme, olayların geçtiği Doğubayazıt ilçesinde PKK terör örgütü talimatı doğrultusunda "*Öz Savunma Birlikleri*" adı verilen bir eylem grubu oluşturulduğuna dair polis raporlarını (bkz. § 17), başvuru ile diğer sanıklar hakkında yapılan ihbarlar ile başvurunun eylemlerini birlikte değerlendirdiğinde başvurunun söz konusu yapılanma içinde yer aldığı kanaatine ulaşmıştır (bkz. § 19). Mahkeme ayrıca başvuru ile başka bir kişi arasında geçen karakol kurşunlayacaklarına dair telefon konuşmasına, başvuru ile hepsi terör örgütü üyeliğinden mahkûm edilmiş ve bir kısmı örgütün kırsal kesimine katılmak için kaçtığı anlaşılan diğer sanıklar arasındaki ilişkinin ve iletişimin niteliği ile sıklığına da dayanmıştır (bkz. § 19). İlk derece mahkemesi ayrıca başvurunun ölen bir terör örgütü mensubu için saygı duruşunda bulunmasını, "*Yaşasın Başkan Apo*" şeklinde terör örgütü lideri lehine slogan atılan bir gösteriye katılmasını ve yine katıldığı gösterilerden birinde "*İntikam, İntikam*" şeklinde slogan atmış olmasını da (bkz. § 19) değerlendirmeye almıştır.

80. İlk derece mahkemesi telefon kayıtlarını, polis raporlarını, ihbarları, başvurunun bazı gösterilerdeki davranışlarını ve bu gösterilerde üstlendiği roller ile diğer delilleri bir bütün olarak değerlendirmeye almıştır. Mahkeme, örgüt faaliyeti çerçevesindeki eylemlerinin süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk gösterdiğine kanaat getirerek başvurunun PKK terör örgütü üyesi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Diğer taraftan ilk derece mahkemesi başvurunun salt bu faaliyetlere iştirak etmesini örgüt üyeliği suçunun delili olarak kullanmamıştır. Nitekim ilk derece mahkemesi başvurunun, çoğunda şiddet olaylarının yaşandığı toplantı ve gösterilere katılımını, başvurunun örgüt talimatıyla toplantı ve gösterilerdeki şiddet olaylarını organize ettiği değerlendirmesine dayanak olarak almıştır. Bu bağlamda ilk derece mahkemesinin başvuru hakkındaki delilleri değerlendirme biçimine bakıldığında başvurunun bazı gösterilere katılmış olması ile terör örgütü propagandası olarak nitelendirilebilecek ya da örgüte sempati duyulduğunu gösteren diğer deliller de birbirleriyle çelişkili değildir. Dolayısıyla ilk derece mahkemesinin, başvurunun söz

konusu toplantı ve gösterilerde çocuk ve gençleri örgütleyerek şiddet eylemlerini organize etmek biçimindeki rolünün ve diğer davranışlarının, onun PKK terör örgütünün talimatıyla oluşturulan "*Öz Savunma Birlikleri*" adlı örgütün hiyerarşik yapılanmasına kendi isteğiyle ve bilerek dâhil olduğuna dair bilgileri doğrular ve tamamlar nitelikte olduğunu ikna edici biçimde gösterdiği sonucuna varılmıştır.

81. Katıldığı toplantı ve gösterilerdeki faaliyetlerinin terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılmasında delil olarak kullanılması nedeniyle başvurunun toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkına müdahalede bulunulmuştur. Toplantı hakkının güvence altına alınmadığı bir ülkede demokrasiden bahsetmek mümkün değildir. Bu hak demokrasinin vazgeçilmez bir koşuludur ve onun ayrılmaz bir parçasıdır (*Ferhat Üstündağ*, § 78).

82. Bununla birlikte başvuru konusu olayda ilk derece mahkemesi, eylem ve davranışlarıyla şiddete ve demokratik olmayan yöntemlerin yaygınlaştırılmasına hizmet eden başvurunun demokratik yaşam için ciddi bir tehdit oluşturduğu kanaatine ulaşmıştır. Dolayısıyla PKK terör örgütünün yöntem olarak benimsediği şiddet eylemlerinin ortadan kaldırılması, demokratik yaşam için ciddi bir tehdit oluşturan şiddetin devamına ve artmasına destek olacak tarzda hareket eden başvurunun cezalandırılması acil bir toplumsal ihtiyacı karşılamaktadır. İlk derece mahkemesinin toplumun terörsüz bir ortamda yaşama hakkı ile başvurunun toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı arasında adil bir denge kurduğu sonucuna ulaşmıştır.

83. Sonuç olarak başvurunun toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına yapılan müdahale demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı bir müdahale olarak değerlendirilemez.

84. Açıklanan gerekçelerle başvurunun toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

B. Adil Yargılanma Hakkı Yönünden

85. Başvurucu, ana dilde savunma talebinin reddedilmesi ve esas hakkındaki mütalaaya karşı savunmasının alınmaması nedenleriyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

86. 5271 sayılı Kanun'un 202. maddesine göre sanık veya mağdur, meramını anlatabilecek ölçüde Türkçe bilmiyorsa mahkeme tarafından atanan tercüman aracılığıyla duruşmadaki iddia ve savunmaya ilişkin esaslı noktalar sanık veya mağdura tercüme edilir. Soruşturma evresinde dinlenen şüpheli, mağdur veya tanıklar da bu haktan yararlanır. 5271 sayılı Kanun'un 202. maddesiyle meramını anlatabilecek ölçüde Türkçe bilmeyen şüphelilerin/sanıkların kendilerini Türkçe dışındaki bir dilde savunmalarına imkân tanınmıştır. Böylece Türkçeyi hiç konuşamayan ve anlayamayan kişilerin ana dilleri ya da bildikleri başka bir dilde şikâyetlerini aktarabilmesi veya savunmalarını yapabilmesi sağlanmıştır (*Abdurrahim Balur*, B. No: 2013/5467, 7/1/2016, § 53)

87. Diğer taraftan 5271 sayılı Kanun'un 202. maddesine 24/1/2013 tarihinde ilave edilen (4) numaralı fıkra ile tercüman hakkı genişletilmiştir. Yeni kuralla sanıkların "*iddianamenin okunması ve esas hakkındaki mütalaanın verilmesi üzerine sözlü savunmasını*,

kendisini daha iyi ifade edebileceğini beyan ettiği başka bir dilde” yapabileceği hükmü getirilmiştir. Böylece meramını anlatabilecek ölçüde Türkçe bilen sanığa da sözlü savunmasını başka dilde yapabilme imkânı tanınmıştır (Abdurrahim Balur, § 54).

88. Somut olayda başvuru, soruşturma ve kovuşturma makamlarına Türkçe beyanlarda bulunmuştur. Ancak ilerleyen celselerde ve esas hakkındaki mütalaaya karşı savunmasının sorulması üzerine Türkçe dışında savunma yapacağını beyan etmiştir. İlk derece mahkemesince başvurunun Türkçeyi iyi derecede konuştuğu ve anladığı, ana dilinde konuşma yapmak istemesinin ise PKK terör örgütünün üst yapılanması olan KCK'nın talimatı doğrultusunda Mahkemeye karşı alınmış örgütsel bir tavır olduğu tespiti yapılmıştır. Bu nedenle başvurunun ana dilinde savunma yapma talebi reddedilerek susma hakkını kullandığı kabul edilmiştir. Yeni usul kuralının yürürlüğe girdiği tarihten önce ilk derece mahkemesi önünde gerçekleştirilen başvurucuya tercüman atanmamasına ilişkin işlemde Türkçeyi *anlayan* ve *konusan* başvurunun mensubu olduğu etnik dilde savunma yapabilmesi için tercümandan yararlanma talebinin kabul edilmemesinin savunma hakkını kısıtlamadığı sonucuna ulaşılmıştır (aynı yönde karar için bkz. *Abdurrahim Balur*, § 55).

89. Açıklanan gerekçelerle bir ihlalin olmadığı açık olduğundan başvurunun bu kısmının, diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 34. maddesinde güvenceye bağlanan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

C. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/5/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU